Hukuk Bölümü 2008/88 E., 2009/12 K.

- 2709 S. 1982 ANAYASASI [Madde 9]
- 2709 S. 1982 ANAYASASI [Madde 138]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]

"İçtihat Metni"

Davacılar vekili; müvekkillerinin, V. G.'ün mirasçıları olduğunu; muris V. G. adına kayıtlı Piri Paşa Mah., 229 ada, 21 parsel sayılı taşınmazın, Silivri Asliye Hukuk Mahkemesinin E:1999/90 ve K:2002/67 sayılı ilâmı ile tescil harici bırakılması üzerine, müvekkillerinin murisinin mamelekinden çıkmış bulunduğunu; bu taşınmaz malın işbu mahkeme kararı ile tescil harici bırakılmasından sonra, ilgili Tapu Müdürlüğünün de tapu kaydını iptal ettiğini ve sonuçta kendi mameleklerinde de bir azalma meydana geldiğini;

Söz konusu parsele ait tapunun 1961 senesine ait olduğunu, 1972 senesinde ifraz edilerek murise ait yarı bir parsel haline geldiğini, ayrıca 1972 yılında görülen bir dava neticesi söz konusu mülkiyetin hükmen tescil edildiğini, tapu kayıtlarında da edinme sebebinin hükmen görülmekte olduğunu; müvekkilleri ve murislerinin senelerce bu taşınmazın emlak ve çevre temizlik vergilerini ve diğer yasal edimlerini yerine getirdiklerini; Devlet çatısı altında bulunan vatandaşların tapu müdürlüklerine ve diğer devlet kurumlarına güvenerek iktisap ettikleri ve mameleklerine aldıkları taşınmaz malları, daha sonra yine devletin çıkardığı yasalar sonucunda kaybetmelerinin tazminat almalarını gerektirdiği; Adli mahkemelerin yasaları uygulamak ve yargı yetkilerini kullanmak zorunda olduklarını, ancak oluşacak zararları da devletin karşılamasının gerekli olduğundan bahisle; "Kıyı Koruma Kanunu nedeniyle Silivri Asliye Hukuk Mahkemesinin 1999/90 esas ve 2002/67 karar sayılı ilâmı ile Silivri İlçesi, Piri Paşa Mah., 229 Ada, 21 nolu parselin tapu kaydının iptal edilmesi dolayısıyla" zarara uğranıldığı iddiasıyla, fazlaya dair hakları saklı tutularak her bir müvekkili için 2.500 YTL tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle, 6.6.2004 gününde adli yargı yerinde dava açılmıştır.

İZMİR 2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 2.5.2006 gün ve E:2004/331, K:2006/221 sayı ile, Silivri Piri Paşa Mh 229 ada 21 nolu parselin, davacılar murisine ait iken hazine tarafından Silivri Asliye Hukuk Mah. 1999/90 Esas ile dava ikame edilerek taşınmazın kıyı kenar çizgisi içinde kaldığı cihetle tapusunun iptalinin istenmiş ve mahkemece de 21.2.2002 tarihinde talep gibi karar verilmiş olduğu; bu dava ile davacı vekilinin, davalı hazineden dava konusu taşınmazın tapu işlemlerinin 1961 senesinde gerçekleştiğini, 1972'de ifraz gördüğünü, sadece Kıyı Koruma Kanununun getirdiği ilkeler çerçevesinde taşınmazın ellerinden çıktığını ve bu nedenlerle 10.000 YTL. maddi zararlarının kendilerine verilmesini

talep etmekte olduğu; taşınmazın bulunduğu bölgede kıyı kenar çizgisinin belirlenmesi nedeniyle, davacının zarara girdiğinin iddia edildiği; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2.maddesi gereğince bu tür davalara bakma görevinin idari yargıya verilmiş bulunduğu, bir kamu kurumunun görevlerinden olan bir işi yapmayı kararlaştırmasının idari nitelikte olduğu, ortada idari bir eylem olduğuna göre, bu zararların ödettirilmesi de eğer koşulları varsa, 2577 sayılı yasa uyarınca idari yargının alanına girdiği, somut olayda; davacı tarafın, kıyı kenar çizgisi yasası uyarınca yıllardır tapulu olan taşınmazlarının ellerinden çıktığını ve bundan zarar gördüklerini ifade etmekte olduğu; konu ile ilgili bitişik parsele ait aynı mahiyetteki davanın Silivri Asliye Hukuk Mahkemesinin 2003/1363 E.2004/1539 K.sayı ile hükme bağlanmış olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu defa; "Kıyı Koruma Kanunu nedeniyle Silivri Asliye Hukuk Mahkemesinin 1999/90 esas ve 2002/67 karar sayılı ilamı ile Silivri İlçesi, Piri Paşa Mah., 229 Ada, 21 nolu parselin tapu kaydının iptal edilmesi dolayısıyla uğranılan 955.000-YTL. zararın karşılanması" istemiyle, 7.9.2006 gününde idari yargı yerinde dava açmış; Mahkemece davanın Maliye Bakanlığı husumetiyle yürütülmesine karar verilmiştir.

İSTANBUL 8.İDARE MAHKEMESİ; 27.6.2007 gün ve E:2006/830, K:2007/1064 sayı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde; İdari dava türlerinin sayılmış olduğu, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan davaların tam yargı davası olarak tanımlanmış bulunduğu; bu yasal düzenlemeye göre, bir zararın tazmini amacıyla idari yargıda dava açılabilmesi için uğranıldığı öne sürülen bu zararın idarenin bir eyleminden veya işleminden kaynaklanmasının gerektiği; idari niteliği bulunmayan işlem ve eylemlerden ötürü bir zarar doğması halinde, bu zararın idare hukuku ilkelerine göre değil genel hükümlere göre tazmininin istenebileceği; öte yandan, bir işlem veya eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmininin idareden istenebilmesi için bu işlem veya eylemin idareye mal edilebilmesi, başka bir anlatımla öncelikle ortada idarenin bir işlem veya eyleminin bulunması ve zararla bu işlem ve eylem arasında illiyet bağı bulunmasının gerektiği; dosyanın incelenmesinden; davacıların murislerinden intikal eden taşınmazın kıyı kenar çizgisi içerisinde kaldığı gerekçesiyle Silivri Asliye Hukuk Mahkemesinin 21.2.2002 günlü E. 1999/90, K:2002/67 sayılı kararı ile tapudaki kaydının iptal edilerek tescil dışı bırakıldığının görülmüş olduğu, davacıların taşınmazın tescil dışı bırakılmasının ve mülkiyetlerinden çıkmasının sorumluluğunun devlete ait olduğunu, bu nedenle uğranılan zararın idare hukuku prensiplerine göre devletçe karşılanması gerektiğini ileri sürmüş iseler de, taşınmazın mahkeme kararı üzerine tescilinin iptal edildiği, bu kararın ise yargısal bir nitelik taşıdığı için idari bir işlem veya eylem olarak kabul edilemeyeceği, öte yandan davalı Maliye Bakanlığının, taşınmazın tescilinin iptaline ilişkin herhangi bir işleminin de olmaması karşısında; ortada idare hukuku ilkelerine göre bakılması ve çözümlenmesi gereken bir uyuşmazlığın bulunmadığı, uğranılan zararın genel hükümlere göre tazmininin istenebileceği sonucuna varılmış olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 02.02.2009 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Davacılar vekilinin, adli yargıda fazlaya ilişkin hakları saklı tutarak açtığı davada, fazlaya dair hakları saklı tutularak her bir müvekkili için 2.500 YTL olmak üzere toplam 10.000YTL tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini istediği; idari yargıda ise, uyuşmazlığın özü aynı olmasına karşın toplam 955.000-YTL. zararın karşılanması istemiyle dava açtığı görülmüştür.

Bilindiği üzere adli yargıda fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmak suretiyle tazminat davası açabilmesine karşın, idari yargıda dava açılırken böyle bir olanaktan yararlanmak söz konusu değildir. Ancak, fazlaya ilişkin haklar saklı tutularak adli yargıda açılan ve bu yargı yerince görev yönünden reddedilen dava üzerine idari yargıda açılan davada tazminat tutarının artırılmasını ve saklı tutulan kısmın talebe dahil edilmesini, davanın genişletilmesi olarak nitelendirmek mümkün değildir. Zira, adli yargıda dava açılırken fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmakla, bu yöndeki irade ortaya konulmuş olduğundan, davacının idari yargıda davayı açarken tazminat istemini artırmasını davanın genişletilmesi olarak değil, saklı tutulan hakkın talep edilmesi olarak kabul etmek gerekir. Esasen, adli yargıda talep edilen miktarın yani tazminat tutarının, bu davanın görev yönünden reddi üzerine idari yargı

yerinde açılacak davada esas alınacağı ve artırılamayacağı yolunda 2577 sayılı Yasada herhangi bir engel hüküm de bulunmamaktadır.

Buna göre; adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece, adli yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin Başkanlık yazısı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör - Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacıların murisinden kalan taşınmazın, Asliye Hukuk Mahkemesinin ilâmı ile tescil harici bırakılması ve bunun sonucu olarak tapu kaydının iptal edilmesi dolayısıyla uğranılan zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın Başlangıç Bölümünde "Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu" belirtilmiş; "Genel Esaslar" başlıklı Birinci Kısmında da egemenliğin, kayıtsız şartsız Milletin olduğu ve Türk Milletinin, egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, Yasama, Yürütme ve Yargı organları eliyle kullanacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın 9. maddesinde, "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" denilmiş; "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138. maddesinde, "Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." hükümlerine yer verilmiştir.

Belirtilen Anayasal düzenlemelere göre, "kuvvetler ayrılığı" ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari işlemler" kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır.

Bu durum, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı "yargı ayrılığı" ve "adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı" ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

Bununla birlikte, hukukumuzda, bazı hallerde yargısal işlemlere yardımcı kimi idari faaliyetlerden dolayı Devletin sorumluluğunu öngören istisnai düzenlemeler de bulunmaktadır.

Nitekim, Medeni Kanun'un 1007. maddesinde "Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur.

Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Devletin sorumluluğuna ilişkin davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür."; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesinde de "İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydan gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır." denilmiştir.

Anılan yasal düzenlemelerden, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler nedeniyle Devletin sorumluluğunun kabul edildiği durumlarda, bu sorumluluğun denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılmasının gözetildiği anlaşılmaktadır.

Olayda, davacı tarafça; taşınmazın tescil dışı bırakılmasının ve mülkiyetlerinden çıkmasının sorumluluğunun devlete ait olduğu, bu nedenle uğranılan zararın devletçe karşılanması gerektiği ileri sürülmüş ise de, taşınmazın mahkeme kararı üzerine tescilinin iptal edildiği, bu kararın ise yargısal bir nitelik taşıdığı için idari bir işlem veya eylem olarak kabul edilemeyeceği, öte yandan davalı İdarenin taşınmazın tescilinin iptaline ilişkin herhangi bir işleminin de bulunmadığı görülmektedir.

Belirtilen duruma göre, Asliye Hukuk Mahkemesinin ilâmı sonucu olarak tapu kaydının iptal edilmesi dolayısıyla uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davada; tazminat istemine esas olan işlemi yapan mahkemenin dahil olduğu adli yargının görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 2.5.2006 gün ve E:2004/331, K:2006/221 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 02.02.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.